

A Carney-doktrínáról¹ – „Ha nem ülsz az asztalnál, akkor az étlapon szerepelsz”

- 1. A korábbi világrend összeomlott.** A szabályokon alapuló világrend már nem működik, s nem csupán átalakuláson megy keresztül, hanem az összeomlás szélén áll. Nincs visszaút, és nem is érdemes siratni a régi együttműködési koncepció bukását, mivel a nosztalgia nem stratégia. Ehelyett az országoknak új cselekvési struktúrákat kell kiépíteniük.
- 2. A világ új, a nagyhatalmak közötti tartós rivalizálás korszakába lépett.** A világ a nagyhatalmak közötti tartós rivalizálás olyan időszakába lépett, amikor a nagyhatalmak saját érdekükben elkezdtek használni fegyverként a gazdasági integrációt, nyomásgyakorlásként a vámokat, kényszerítő eszközként a pénzügyi infrastruktúrát, az ellátási láncokra pedig kihasználható sebezhető pontként tekintenek. Teszik ezt anélkül, hogy rendelkezésre állnának azok az új szabályok, amelyek garantálnák a nemzetközi együttműködés kiszámíthatóságát.
- 3. Az új helyzetben a közepes méretű országoknak egyrészt meg kell erősíteniük saját autonómiájukat, másrészt össze kell fogniuk.** A szuperhatalmak közötti rivalizálás körülményei között a közepes méretű országoknak kettős stratégiát kell követniük, ha meg akarják védeni az olyan értékeiket, mint az emberi jogok tiszteletben tartása, a fenntartható fejlődés, a szolidaritás, a szuverenitás, az erőszak alkalmazásának tilalma és az államok területi integritása. Növelniük kell saját erejüket az önálló cselekvési képességük megerősítése érdekében, valamint új szövetségeket kell kötniük és közös stratégiákat kell kidolgozniuk.
- 4. A középhatalmak által favorizált új nemzetközi rendnek értékalapú realizmuson kell alapulnia.** Az új közös rendben a középhatalmaknak egyszerre kell elvszerűnek és pragmatikusnak lenni. Elvszerűnek a fentnevezett alapvető értékek kapcsán, pragmatikusnak pedig amiatt, mert a haladás gyakran fokozatos, az érdekek eltérőek, és nem minden partner osztja az összes értéket. Ez utóbbi szűkebb vagy szélesebb, vagyis változó geometriájú szövetségeket tesz szükségessé.

Lehetséges hatások Európára:

- Az EU kiléphet az eddigi normatív és szabályexportőr hatalmi szerepéből, ami eddig az integrációs szerződéseken és a konszenzusos döntéseken alapult.
- Az együttműködés hajtóerejét a hatalmi képességek („az erő”) adhatják, ami alapján az EU elrettenésen és befolyásoláson alapuló hatalommá válna.
- A változó geometria miatt megváltozna a külpolitika kialakításának gyakorlata: szakíthatnak a konszenzuspolitikával, elfogadottá válna a formálisan is többsebességű Unió, rugalmas és pragmatikus alkalmi érdekszövetségek alakulhatnak ki, akár EU-n kívüli partnerek bevonásával.
- Ugyancsak megváltozna a külpolitika jellege: kulcsfontosságúvá válna a stratégiai megbízhatóság, általánosan alkalmaznák a nagyhatalmi érdekérvényesítés kereskedelmi és geoökonómiai eszközeit (vámok, piacok és szabályok, adósság, ellátási láncok).
- Felgyorsulna a védelmi integráció (különösen a beszerzés és iparpolitika terén).

Lehetséges hatások Magyarországra:

- A Carney-doktrína a kisállamok obstrukcióját kevésbé jövedelmezővé, a kisállamok összefogását pedig értékesebbé teszi.
- A változó geometria és az egyhangúság szűkülése miatt a vétójog kevésbé lesz értékes.
- A többsebességű EU esetén kimaradhat a középhatalmak által létrehozott klubokból.
- Az európai védelmi és biztonsági integráció szűkíti az „egyensúlyozás” mozgásterét.
- A támogatások feltételeként a jogállamiság mellett a stratégiai megbízhatóság is megjelenhet.
- A befolyásért cserébe igazodás politikája a kisállamokat is értékessé teszi a koalíciós matematikában.

2026. január 27.

¹ Mark Carney politikus és közgazdász, Kanada hivatalban lévő miniszterelnöke (2025–). A „Carney-doktrínaként” elhíresült beszéde a Davosi Világgazdasági Fórumon 2026. január 20-án hangzott el.